

OOSTVLAAMSCHE ZANTEN.

Mededeelingen van den Bond van Oostvlaamsche Folkloristen.
Maatschappij zonder winstbejag.

TWEEMAANDELIJKSCH TIJDSCHRIFT.

De leden ontvangen de mededeelingen gratis

Jaarlijksche bijdrage voor het lidmaatschap :
15 frank.

Redaktie : F. Van Es, Brabantstr.,
25, Aalst.

Postcheckrekening 2043,98

P. Luyckx, Gent.

Prijs per n^o : 3 fr.

Abonnementsprijs
buitenland : 4 belga's.

Plechtige Opening der Folklore-tentoonstelling in het Feestpaleis te Gent.

De Folklore-tentoonstelling ingericht door onzen bond in de Sechiari-zaal van het Feestpaleis te Gent werd plechtig geopend op 12^e Juli jl., te 4 uur 's namiddags.

Onder de aanwezigen troffen wij aan : de hh. Weyler, gouverneur, Vanderstegen, burgemeester, D. Cnudde, volksvertegenwoordiger, Van de Velde, lid der Bestendige Afvaardiging, De Vos, arrondissementskommissaris, G. De Bruyne, beheerder-opziener der Hoogeschool, Kanunnik Vanden Gheyn, A. Van Werveke, eere-konservator der Monumenten, Prof. P. Bergmans, Mejuffer Boonants, schepen.

Prof. P. De Keyser, voorzitter van de inrichtende commissie, sprak volgende openingsrede uit :

Mijnheer de Gouverneur,
Mijnheer de Burgemeester,
Dames en Heeren,

De Bond der Oostvlaamsche Folkloristen is gelukkig door de tentoonstelling van folklore — de vierde tentoonstelling sedert zijn stichting vijf jaar geleden — eenige bloempjes te kunnen vlechten in den bloemrijken krans van feestelikheden, waarmede het honderdjarig herdenkingsfeest van de Belgische Onafhankelijkheid te Gent wordt gevierd.

Te midden van den schat van bloemen van de prachtige Bloemenfeërie zijn onze bloempjes slechts te vergelijken bij nederige viooltjes.

Ons bloemenpartijtje zoekt in het geheel niet op te vallen door schitterende kleuren, noch tracht het zich op te dringen door balsemende geuren, het is enkel een stil en ingetogen dochterken van Flora te midden van haar meer pronkloevende zusters; het is het violentuiltje der honderdjarige volksherinnering!

De Oostvlaamsche Folkloristen hebben het gewaagd dit folkloristisch "boekjeetje" van onder zijn glazen stolp te nemen en het onder de oogen te brengen van de kleinkinderen en achterkleinkinderen van diegenen, die het honderd jaar geleden hebben samengelezen.

Zij hebben het, bloempje na bloempje, in antieke vaasjes gestoken, opdat de bezoekers van deze tentoonstelling als in het betooverd Slot van de Schoone Slaapster in het Bosch, het leven van onze voorouders van 1830 in mystieke schoonheid zouden nagenieten.

* * *

We hebben getracht de bezoekers te verplaatsen in een stad die, niettegenstaande de industrie haar omstreeks 1830 tot de tweede belangrijke stad van België had gemaakt: het Manchester van het Vaderland, toch menig ouderwetsch aspect en menig eigenaardig volksgebruik uit vroeger tijd had bewaard.

Ze zullen, in de volgorde ons door de tentoonsteliingslokalen opgelegd, achtereenvolgens kennis maken met het Gentsche volksinterieur en vooral met het Gentsche "Staminee".

Dat Gentsche "staminee", waarvan de oude Gentenaar zooveel hield, werd hier op bijzonder gelukkige wijze aan het verleden en de vergetelheid ontrukkt dank zij den heer Van Thorenburg.

Noode zullen de oude Gentenaars deze gezellige vergaderplaats verlaten, waar ze nog in hun jeugd hun langgesteelde pijpen hebben gerekt, met de kaarten of met den

teerlingbak gespeeld, met elkander gepraat over de aangelegenheden des dagelijkschen levens en over de politiek van den dag, onder het vaderlijk oog van den baas of het waakzaam oog van de bazin, die het zich tot een eer rekende de dorstige "habitués" „ tijdig te voorzien van een pint onvervalschten "tripel" „ of 'n druppel echten "klaren" „.

Ze zullen zich opnieuw het Gentsche "Spelleken" „ herinneren, wanneer ze voorbij het Marionetten-theater zullen wandelen en met de typische oude poppen, vreugd of schrik hunner kinderjaren, van dichtbij zullen kennis maken. Evenzeer als sommige Gentsche volkstypen leven "Gust" „ en "Pierken" „ in het geheugen van vele Gentenaars voort.

Voor de liefhebbers van Oud-Gent zal het een leerrijk genoeg zijn de vervormingen van onze stad sedert 1830 op plans en afbeeldingen, waaronder meesterstukken van teeken- en schilderkunst, na te gaan. Aan de rijke verzamelingen van de Universiteitsbibliotheek, waarover de Heer Paul Bergmans met piëteitsvolle liefde waakt, en van den immer jovialen en bereidwilligen Heer Speltinck zullen ze dat genot te danken hebben.

Ook het godsdienstig leven, in 't bijzonder het leven van de begijntjes en de praktijken van de volksdevotie, bekleedt een aanzienlijke plaats in onze herdenking van het Gentsche volksleven. Zonder de medewerking van de begijnhoven zelf, waarvoor onzen innigsten dank, ware deze afdeeling niet geworden wat ze thans is : een stil, wijdingsvol hoekje in het drukke tentoonstellingsleven.

Steeds zijn de Maatschappijen als de bloemen te Gent talrijk en verscheiden geweest, al was hun leven als dat van de bloemen soms kortstondig van duur.

Van hun verganen bloei getuigen de vaandels, de trofeeën, de eereteekens en juweelen, die in het Folkloremuseum een Gentsch Pantheon hebben gevonden.

Gelukkig de maatschappijen, die zooals de Hoofdgilden en de Rederijderskamer : de Fonteyne, de eeuwen hebben getart en thans fier zijn hunne adelsbrieven en relikwieën van 1830 hier te kunnen uitstellen.

Sedert een eeuw heeft de mode dikwijls genoeg de "philosophen", doen schuddebollen, maar steeds hebben de gispers en belagers van de wisselvallige Dame Mode er het bijltje moeten bij neerleggen.

Niet zonder verbijstering zullen de Zeilen van de mode van gisteren moeten vaststellen hoe het schoone geslacht van tegenwoordig terugkeert naar de drachten van 1830.

Eeuwige terugkeer der Dingen !

Aldus brengt de Mode een cirkelgang tot aanschouwing, die men dikwijls genoeg in de folklore vaststelt ; de wet der nabootsing van hoog door laag geldt ook hier, het volk produceert niet, maar reproduceert, maar niet de nabootsing, niet het feit, is het voornaamste voor den folklorist, maar de wijze waarop de volksziel op de modellen heeft gereageerd om ze naar eigen behoeften en eigen smaak aan te passen.

Maar reeds heeft de hoorn van den heetbroodbakker weerklonken ! Hoe gaarne lieten de Gentenaars van den ouden tijd het zich goed smaken : de oude bakkerswinkel met zijn uitstalling van zooveel lekkers zal wel menigeen doen water-tanden. We hebben er, dank zij onze medeleden, de heeren De Vynck, voor gezorgd dat dit ook anders dan in verbeelding hoeft te geschieden. Wie weet komen door dit tastbaar voorbeeld de oude Gentsche snoeperijen, die sedert jaren onvindbaar zijn, niet opnieuw in de mode ?

Want is het geen eigenaardig verschijnsel, dat, op het oogenblik dat de Cosmopolitisme overal veld wint, als door een natuurlijke reactie de volkeren zich schrap zetten tegen de verdringing van hunne aloude volksgebruiken en in feesten, optochten en tentoonstellingen de folklore overal meer en meer vertegenwoordigd is ?

Het is alsof de moderne volkeren zich bewust zijn geworden dat om iets te beteekenen in een Volkerenbond, zij als volk hun eigen wezen niet mogen verloochenen, met een woord : zich zelf moeten zijn !

Zooals elk volk een eigen manier heeft om zijn levens-ideaal uit te drukken, heeft het ook een eigen wijze om uiting te geven aan zijn vroolijkheid en zijn levenslust.

En zoolang een volk levenskrachtig is, is het vroolijk en brengt het onbewust folklore voort.

Daarom ben ik, met den Belgischen folklorist Albert Marinus, den uitgever van "Brabantsche Folklore", de meening toegedaan dat de folklore eeuwigdurend is, dat zij zich voortdurend vernieuwt, dat elke levenskrachtige en levenslustige generatie de folklore van het volgende geslacht voorbereidt.

*
* *

Vooraleer U thans eindelijk uit te noodigen de folklore van de generatie van 1830 met een rondgang te vereeren, blijft mij nog de aangename, doch kiesche taak over allen zonder onderscheid te bedanken die medegewerkt hebben tot het wellukken van deze tentoonstelling: de openbare besturen van Staat, Stad en Provincie en hunne achtbare vertegenwoordigers en bestuurders, de talrijke verzamelaars: de Heeren Van Thorenburg, Speltinck en Prof. Vercoullie, die ons tijdelijk hunne schatten hebben afgestaan, de leden van het Provinciaal Komiteit, die ons met raad en daad in de mate hunner krachten of door hun invloed hebben bijgestaan.

Vanwege mijn mede-bestuursleden van den Bond werd mij op het hart gedrukt mede te deelen, dat de ondernemingen van den Bond naamloos geschieden. Hoe gaarne ik als voorzitter hier in het openbaar hulde had willen brengen aan het beleid en de offervaardigheid van den Beheerder en aan het talent en de weergalooze vlijt van den Regisseur van deze tentoonstelling, het is mij niet toegelaten hunne nederigheid geweld aan te doen.

Uwe vereerende tegenwoordigheid en belangstelling beloonen ons allen ruim voor de moeite, die wij aan deze tentoonstelling, het eerste lustrum-feest van ons bestaan als bond van folkloristen, hebben besteed.

De h^r Burgemeester antwoordde in dezer voege:

Gij zult het u zeker wel herinneren, Heer Voorzitter, dat het tijdens uwe tentoonstelling van verleden jaar in het Museum der Lange Steenstraat was, dat ik u het ontwerp uiteenzette, om ter gelegenheid der Eeuwfeesten eene

folklore-tentoonstelling in te richten, bijzonder gewijd aan het historisch tijdperk, dat wij thans vieren en dat de Belgische Onafhankelijkheid zag bevestigen.

Was het, inderdaad, niet hoogst wenschelijk, in deze dagen van vreugde en feest, nog eens aan het huidig geslacht het leven en de zeden onzer groot- en overgrootvaders voor oogen te brengen, hun het toenmalig uitzicht onzer stad uit te beelden, ten einde aldus beter den verloopenen tijd te kunnen meten en nader vertrouwd te worden met elke der bladzijden van de vaderlandsche en plaatselijke geschiedenis, die wij nu vooral gretig doorbladeren.

En wat spreekt er inniger tot de volksziel dan het tafercel zijner oude tradities? Want, indien deze laatste zich in den loop des tijds vervorinden, zijn ze toch bijna nooit heel en al verdwenen, en met een intiem genoegen, met eerbied zelfs, vinden wij er in onze dagelijkschen omgang de menigvuldige sporen van terug. En het is juist in den samenhang dezer geleidelijke omvorming der volkszedes, in het voortleven van zekere karaktertrekken en zekere spontane uitingen van den gewestelijken geest, dat de grondslagen te vinden zijn van onze gehechtheid aan den geboortegrond.

Om echter de onderneming, die wij verleden jaar onder het oog hadden genomen, tot een goed einde te brengen, was de medewerking van noode, van eene vereeniging als de uwe, die bewezen heeft wat ze vermag, die zich, sedert vijf jaar, wijdt aan de studie der folklore van onze streek en zich beijvert om ze te doen kennen en waardeeren.

Uwe vorige tentoonstellingen, in de Lange Steenstraat, hebben veel bijval bij het publiek gekend en ik ben er van overtuigd dat deze, die wij heden inhuldigen, insgelijks een groot succes tegemoet gaat en de belangstelling zal gaande maken niet alleen van de Gentsche bevolking, maar ook van de talrijke vreemdelingen, die dezen Zomer Gent en zijne Bloemenfeërie zullen komen bezoeken.

Van harte dank dus aan den Bond der Oostvlaamsche Folkloristen om de toewijding, de volharding, ik zal er bijvoegen de geestdrift, waarmede hij de taak heeft opgenomen, waarvan wij heden den uitslag kunnen aanschouwen; bij

voorbaat wil ik hem gelukwenschen om het vleiend onthaal dat het publiek hem ongetwijfeld voorbereidt.

Ik stem ten volle in, Heer Voorzitter, met de hulde die gij gebracht hebt aan al diegenen, die aan uwe onderneming hebben medegewerkt, die u de zeldzame of eigenaardige voorwerpen hunner persoonlijke verzamelingen in bruikleen afstonden; aan dezen ook die, nevens u, hunne krachten tenpande stelden om de zalen, die wij zoeven zullen bezoeken, in te richten en te versieren,

Het spijt mij ze hier niet bij name te kunnen noemen, gij wenscht immers, dat hetgeen zij verwezenlijkten een collectief en naamloos karakter behoude. Onze gelukwenschen en onze dankbaarheid zijn er echter slechts te grooter om, daar zij gepaard gaan met onze hulde aan hunne bescheidenheid.

Als burgemeester doet het mij een bijzonder genoegen te kunnen vaststellen dat wij, te Gent, eene groep ijverige liefhebbers van folklore bezitten, zooals wij er ook tellen in de andere domeinen van de geschiedenis, de kunst en de oudheidkunde.

Alle deze vereenigingen van medeburgers, die sterk ingenomen zijn met onze monumenten, onze archieven, onze tradities en met de geschiedenis onzer stede, brengen aan het gemeentebestuur eene zeer gewaardeerde medehulp; het is dank aan hunne werkdadigheid, hunne bevoegdheid en hunne belanglooze toewijding, dat de edelste intellectuele en kunstminnende uitingen hier bij ons eene bijzondere levenskracht aan den dag leggen, waarover wij terecht fier zijn.

Ik koester de hoop dat uwe bond, na het wellukken zijner ondernemingen van heden, ons steeds ter zijde zal staan bij het volbrengen van de taak van morgen; ik wil zeggen het voleinden der inrichting van het blijvend Museum van Folklore, dat voor onze stad, reeds zoo rijk aan monumenten en musea, eene toeristische zienswaardigheid te meer zal worden.

Daar de Feuwfeesten slechts van korten duur zijn, moeten wij trachten er het aandenken van te bewaren door

blijvende werken ; het is onze plicht onze stad zoowel als ons land steeds te verrijken met nieuwe scheppingen ; de bewondering van allen zal er des te grooter om worden en onze gehechtheid des te inniger.

't Is voor deze edele taak, Heer Voorzitter, dat ik beroep doe op u, door de Folklore Tentoonstelling van 1930 geopend te verklaren.

Daarna greep het bezoek van de tentoonstelling plaats. Voor de beschrijving van deze prestatie verwijzen wij naar het Lustrum^r (blz 8-12).

Den volgenden dag, 13^u Juli 's namiddags, werd de tentoonstelling bezocht door Hunne Majesteiten den Koning en de Koningin en door Z. K. H. Prins Karel. De doorluchtige bezoekers werden rondgeleid door Prof. Dr P. De Keyser en E. H. G. Celis. Zij stelden veel belang in de tentoongestelde verzamelingen en wenschten dan ook de inrichters geluk met hun mooie prestatie.

De tentoonstelling bleef open tot 15^u September en was kosteloos toegankelijk voor de bezoekers van de Bloemenfeërie.

In de voorgalerij der Sechiari-zaal werden op Zondagen 14^u en 31^u Augustus, 7^u en 14^u September 's namiddags, telkens drie poppenvertooningen gegeven door het bekende "Spelleken der St. Lievensstraat", het oudste der stad en dat onder de leiding staat van M^w Theresia Blauwers. Deze vertooningen genoten veel bijval. Werden o. a. opgevoerd : Genoveva van Brabant, Baekeland, Rikketikketak, De ontvoerde Dochter, Duivels in huis, Pierot op schildwacht.

Algemeene Vergadering van 19° October 1930.

Lokaal : Auditorium van het Hooger Instituut voor Kunstgeschiedenis en Oudheidkunde, Lange Mere, Gent.

Te tien uur opende voorzitter Prof. P. De Keyser de zitting.

Na de talrijk opgekomen leden welkom geheeten te hebben, verleende hij het woord aan den Sekretaris, om het jaarverslag voor te lezen. Deze, na de afgestorven leden herdacht te hebben, handelde achtereenvolgens over het ledental, dat niet gestegen is, niettegenstaande de drukke propaganda, over de uitgave van Oostvl. Zanten, van het Lustrum^r en van het eerste nummer eener reeks folkloristische monografieën, wees op de werkzaamheden van de Kommissie voor opzoekingen, waarvan de h^r Cl. Trefois de spil is, en op hetgeen gedaan is geworden op het gebied der bibliographie der Vlaamsche folklore. Hij stelde voor, om dit belangrijk deel onzer werkzaamheden te bevorderen, een kommissie aan te stellen. Daarna handelde hij breedvoerig over de folkloretentoonstelling door den Bond bij gelegenheid der Eeuwfeesten in het Feestpaleis (Park) te Gent ingericht. Deze prestatie genoot een buitengewonen bijval. Hij sloot met de hoop, dat het Folklore-museum, nu de noodige herstellingen aan het dak af zijn, toekomstige jaar bepaald toegankelijk zal zijn voor het publiek.

De Voorzitter dankte den Sekretaris voor zijn omstandig verslag en deelde tevens mede, dat de h^r Luyckx zijn ontslag als penningmeester introk, op voorwaarde nochtans ontlast te worden van het geldelijk beheer van het Museum. Daar binnenkort, in overleg met het Stadsbestuur, een nieuw statuut voor deze inrichting zal dienen opgemaakt te worden, is het te voorzien, dat het Museum afzonderlijk zal beheerd worden en dat er gevolg zal kunnen gegeven worden aan den wensch van den penningmeester.

Deze zette dan kort maar zakelijk den toestand der kas en de begroting over 1931 uiteen,

Wij laten hier de rekeningen voor 1929 en de begrooting over 1931 volgen :

Rekeningen dienstjaar 1929.

ONTVANGSTEN :

Overschot vorig jaar :	4.554,89 fr.
Toelagen a) Staat.	1.000,00
b) Provincie.	500,00
c) Stad Gent.	1.500,00
" memorie lokaal en loon van portier.	
Tentoonstelling 1929 - ontvangsten	4.604,00
Bijdragen der beschermleden en leden.	1.899,00
Totaal der ontvangsten	<u>14.057,89 fr.</u>

UITGAVEN :

Uitgave Oostvlaamsche Zanten - drukkosten.	3.614,10 fr.
Voordrachten (propaganda).	166,20
Museum voor Folklore	
Onderhoudskosten.	4.601,95
Aankoop voorwerpen.	1.429,30
Bureelonkosten (drukwerk, postzegels, enz.)	597,95
Totaal der uitgaven	<u>10.409,50 fr.</u>

BALANS. Totaal der ontvangsten	14.057,89 fr.
Totaal der uitgaven	10.409,50
Batig saldo	<u>3.648,39 fr.</u>

Begrooting over het dienstjaar 1931.

INKOMSTEN :

Vermoedelijk overschot einde 1930	1.500,00 fr.
Toelagen- Staat	1.000,00
Provincie	500,00
Stad	1.500,00
Totaal der ontvangsten	<u>3.000,00</u>
Voor memorie : lokaal en loon lokaalbewaarder	
Museum : ontvangsten in 1931	4.500,00
Bijdragen der leden en beschermleden	1.500,00
Totaal der ontvangsten	<u>10.500,00 fr.</u>

UITGAVEN :

Oostvlaamsche Zanten-drukkosten	2.500,00 fr.
Propaganda-voordrachten, enz.	750,00
Dienst der opzoekingen, in provincie (reiskosten vergoedingen, photos, enz.)	
Museum	6.000,00
Bureelonkosten	500,00
Totaal der uitgaven	<u>10.500,00 fr.</u>

Na een dankwoord van den Voorzitter werd de commissie voor bibliographie aangesteld, met Dr Apers als leider. Deze zal zich belasten met het bewaren en rangschikken der steekkaarten door de medewerkers opgesteld.

Daarna hield E. H. J. Van den Broucke een lezing over : " Het Wezen van het Poppenspel „. Spreker zal zich beperken tot het voorlezen van de inleiding tot zijn uitgebreid werk over het poppenspel, dat hij eerstdaags hoopt uit te geven. Hij handelde achtereenvolgens over het uitzicht en de kleedij der poppen, over het spel zelf : hoe de poppen in beweging worden gebracht, over den speler, die " een artist van de keel,, hoeft te zijn, over het moderniseeren der poppen en het repertorium : ernstige en boertige stukken ontleend aan het dagelijksch leven, aan de Germaansche sagen, aan den Bijbel, aan den godsdienst, enz. Deze lezing, die veel bijval genoot, getuigt van de groote belezenheid van den schrijver en van zijn liefde voor het poppenspel, dat beoefend wordt door en in den smaak valt van alle volkeren, omdat het de weerspiegeling is van gansch hun maatschappelijk leven. De h^r Cl. Trefois vergastte daarna de vergadering op een lezing met lichtbeelden over " Het Onderzoek naar het Ontstaan van de z. g. Friesche Bergschuur in onze Kuststreek „. Ook hij genoot veel bijval. Wij hopen in een volgend n^r deze zeer belangrijke studie te publiceeren, die vele geschiedkundige concepties over de verscheidenheid in den bouw der hoeven te niet doet, daar spreker de oorzaak daarvan meent te vinden in economische factoren.

Numismatiek en Folklore.

In de vroegste tijden, toen de munten nog onbekend waren en de handeldrijvende volkeren eenvoudig hunne toevlucht namen tot ruiling, werden de waarden van zaken en koopwaren, alsmede de rijkdom in veestuks uitgedrukt. Aldus verklaart het zich, dat op de eerste munten stier, koe, os, paard of de kop dezer dieren staan afgebeeld en bij de Grieken het woord: "*Bous* „ dat os beteekent, een conventionnele volksterm bleef om het gemunt metaal aan te duiden.

Fig. 1.

(De figuur 1 toont ons het type van paard op eene oude munt van de stad Karthago).

" *Bous epi glossa* „ (Hij heeft een os op de tong), zeiden de Oude Grieken van iemand, die zich om geld tot zwijgen had laten brengen.

Het geld, dat stom is,

Maakt recht wat krom is.

Zoo drukt de Vlaming zich uit om aan te duiden hoe door omkooprij sommige gewetenlooze of versatiele lieden zondigen aan meened of veranderen van meening.

Wat een tal van spreekwoorden en uitdrukkingen, hetzij van een bijzonder of een heel lokaal karakter, zijn aan de munt- en penningkunde ontleend! Wie kent het Engelsch devies niet: "*Time is money* „ (Tijd is geld), dat bij alle volken en dus in alle talen ingang heeft gevonden?

" *L'argent n'a pas d'odeur* „ zegt de Franschman, waar wij zeggen: "*Op 't geld staat geen naam* „.

Hebt gij er ooit aan gedacht, dat deze zegswijze opklimt tot het Romeinsch tijdvak? Het was inderdaad keizer Vespasianus die, zijn zoon Titus een geldstuk voorhoudende, hem zulks tot antwoord gaf, toen deze zijne verwondering uitdrukte over eene te Rome op de geheime openbare gemakken gelegde belasting.

Naar Vespasianus noemt men " *vespasienne* „ de straat-urinoirs, in vorm van wachthuisjes, zooals we die vroeger in onze stad (Gent) en te Brussel hebben gekend en ze thans nog worden aangetroffen op de boulevards van Parijs.

Wij kennen allen eene heele reeks gezegden, eigen aan onze Vlaamsche gewesten en waarvan sommige opklimmen tot ver vervlogen tijden. Noemen wij, onder de vele, die iedereen in den mond heeft, de volgende, waarvan de betekenis zoo gemakkelijk en duidelijk te raden valt, dat zij geene nadere verklaring vergen :

Geld winnen gelijk slijk.
 Geld in 't water smijten.
 't Geld groeit op mijn rug niet.
 Uit alles munt slaan.
 Iets voor goede munt aannemen.
 Iemand met gelijke munt betalen.
 Tegen een oordje 't voer.
 Dat is geen oordje waard.
 Die het oordje niet begeert,
 Is het stuivertje niet weerd.
 Die voor 't oordje is geboren,
 Zal den stuiver niet behooren.

en dies meer.

De reeds tot de Middeleeuwen opklimmende echt Vlaamsche uitdrukking : " *Het op iemand gemunt hebben* „ vindt haar oorsprong in het nog steeds bestaande gebruik, spotpenningen te slaan met satirische voorstellingen en opschriften, met het doel het laakbare of bespottelijke in de handelwijze van sommige hooggeplaatste personen aan te vallen, kenbaar te maken en bij het nageslacht te doen voortleven.

Fig. 2.

(Bij figuur 2. geven wij de afbeelding van een modernen spotpenning, Napoleon III hoonend, na den val van het 2e keizerrijk in Frankrijk).

“ *1 Is een stuiver op een sesken brengen* „, geeft men ten antwoord aan hem, die door gemis aan overleg of door eene verkeerde berekening, de waarde zijner goederen vermindert.

1 sesken = 1/8 stuivers = 1/2 oordje.

Reeds ten tijde van Filips den Schoone (1482-1506) spreekt men van seskens, en onder het Spaansch tijdvak gaf men aan het 6 mytenstuk den naam van sesken.

De middeleeuwsche munten zijn in den algemeenen regel zeer dun. Vandaar hebben wij nog de uitdrukking : “ *Zoo plat als een sesken* „.

Toen onze gewesten, van 1814 tot 1830, met Nederland vereenigd, onder Willem I, het koninkrijk der Nederlanden uitmaakten, waren de oude Fransche munten alsmede deze van Maria-Theresia en hare opvolgers nog steeds in gebruik : ecu's, kronen, patakons, plaketten, pandoers en oordjes bleven in den handel tot wanneer in 1856 eene Fransche wet al die verouderde munten buiten omloop stelde.

Zoo gold :

1 pandoer of 10 oordjesstuk = 11 Nederlandsche centen.

1 plaket of 14 oordjesstuk = 16 1/2 Nederlandsche centen.

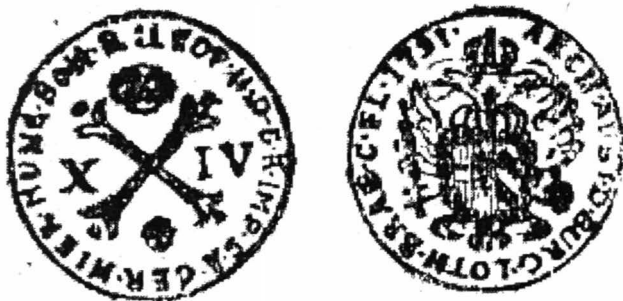

Fig. 3.

(Figuur 3, plaket of 14 (XIV) oordjesstuk van 1791.)

Wanneer nu te dien tijde een knaap op stiel ging en een plaket als dagloon verdiende, mocht hij zich over zoo een verheven loon ten zeerste verheugen. “ *Wensch u de zestien en halve* „ was men dan ook gewoon den jongen toe te roepen, die voor het eerst op stiel ging.

Het is een welbekend feit, dat vele middeleeuwsche munten voorstellingen van godsdienstigen aard vertoonen. Het was Karel VI, koning van Frankrijk (1380-1422), die het eerst goudstukken liet vervaardigen met, als beeldenaar, de

heilige Maagd, die de engelsche groetenis (salutation angélique) ontvangt. Vandaar de naam *salut* aan deze stukken gegeven.

Wanneer te dien tijde, toen de drukkunst nog niet was gekend, nieuwe wetten, verordeningen, bekendmakingen of gewichtige tijdingen aan de bevolking waren over te brengen, trok een daartoe aangesteld ambtenaar, heraut genaamd, van het eene oord naar het ander, om aan de bevolking elke plechtige en officieele afkondiging mede te deelen.

Deze boden of herauten werden in alle richtingen uitgezonden en de duur van hun verblijf was in verband met de gewichtigheid der plechtige afkondigingen of mede te deelen tijdingen en de belangrijkheid der bezochte gemeente. Iedere gemeente had voor verplichting den heraut kost en inwoon te verschaffen en hem, bij zijn vertrek, een gouden salut ter hand te stellen om zijne reis voort te zetten.

Vandaar den afscheidsgroet: "*Salut en de kost* „ dien wij den vriend of gast, die ons verlaat, toeroepen, daardoor onzen wensch te kennen gevende, dat hem verder niets ontbreke.

Dikwijls wordt deze afscheidsgroet ook spottend aangewend, wanneer het een gast geldt, waarvan we tevreden zijn verlost te wezen.

Fig. 4.

(Op den bij figuur 4 afgebeelden gouden salut van Englands koning Hendrik VI (1422-1453) lezen wij, tusschen de H. Maagd en den engel, het woord: « *Ave* ».)

Ziedaar enkele uitdrukkingen en gezegden eigen aan onze Vlaamsche gewesten.

Thans willen wij er enkele aanhalen, die van algemeen gebruik zijn en eenige andere van meer lokaal karakter. Noemen wij o. a. m. de volgende:

“ *Hij ziet er uit of hij zijn laatste oordje versnoept had* „, zegt men van iemand, die beteuterd, onthutst staat te zien of een zeer bedremmeld gezicht zet.

Van iemand, die tot een zeker doeleinde, dat moeilijk of hoegenaamd niet te bereiken is, veel geld verkwist en aldus nuttelooze kosten maakt zegt men : “ *Dat hij goed geld naar kwaad geld smijt* „.

Iemand op dezelfde wijze behandelen zooals hij met ons is omgegaan drukt men volgender wijs uit : “ *Iemand met gelijke munt betalen* „.

De kleinste muntsoort uit de eerste muntenserie (1598-1612) van de aartshertogen Albert en Isabella, droeg den naam van “ *gigot* „. Ons 1 centimestuk, onze tegenwoordige kleinste muntsoort, te Gent “ *triepken* „ genoemd, wordt in vele plaatsen van 't Walenland, bijzonder in het Center, in de volkstaal nog steeds “ *gigot* „ genaamd.

Waar moeten wij den oorsprong zoeken van algemeen gekende en gebruikte uitdrukkingen zoo Vlaamsche als Fransche, als deze : “ *Kruis of munt. — Koppen of letteren. — Kop of kruis. — Pile ou face. — Tête ou lettre. — Tête ou croix. — Croix ou pile ?* „

Dergelijke uitdrukkingen zijn tot ons gebleven uit lang vervlogen tijden en de meeste reeds van af het begin der middeleeuwen. Zij zijn namelijk in onmiddellijk verband met de voorstellingen op de munten afgebeeld. Onder de vele motieven komt bijvoorbeeld, gedurende heel de middeleeuwen en ook later, het kruis voor, dat verbaazend veel wijzigingen onderging, in zooverre, dat het voor kenners niet moeilijk valt alleen naar de kenmerken van het afgebeelde kruis het tijdstip te bepalen waarin eene munt werd vervaardigd.

Monogrammen of ineengevlochten naamletters,

Initialen of aanvangletters (*lettres*),

Portretten, busten, (*tête-face*),

Kruisen, (*croix*),

Tempels, voorgesteld door zuilen (in 't Latijn “ *pila* „), (*pile*), ziedaar eenige voorstellingen onder de vele beelden naren reeds op de Karolingsche munten voorkomende, en

die aanleiding gaven tot bovenvermelde uitdrukkingen die iedereen op onze dagen nog in den mond heeft, gelijk vele andere, die ons herinneren aan vroegere gebruiken en gewoonten, welke thans verdwenen zijn.

Vóór de verschijning van de eerste koperen munten, leveren vooral de XIIe en XIIIe eeuw, bij de opkomst der Gemeenten, eene reeks zeer kleine gemeentelijke munten *malie-penningen* (*mailles-deniers*) genoemd van nauwelijks elf millimeter diameter. In zijn werk " *Monnaies et Médailles* „ geeft Fr. Lenornant de volgende étymologie voor 't woord " *maille* „. " De Italiaansche *mailles* heetten *medaglia*, naar 't Laag Latijn *medallia* ; daarvan komt *medaille* en de samen-trekking *maille* „. Berust deze verklaring op vaste gronden of is zij enkel veronderstelling ?

Kan daartegen niet de Vlaamsche verklaring opwegen als zou *maille* in onmiddellijke verhouding staan met *malie* om aldus de gelijkenis aan te geven dezer kleine muntjes met de *maliën* van een *maliënkelder* waarvan de ijzeren ringetjes zoo goed op *malie-penningen* geleken ?

Wat er ook van zij er bestond geene muntsoort van mindere waarde zoodat, wanneer deze te verdeelen (*à partir* — *à partager*) was, zulks aanleiding gaf tot twisten. Vandaar de Fransche uitdrukking : " *Avoir maille à partir avec quelqu'un* „ wat wij omzetten in : " Met iemand een appeltje te schillen hebben „.

Door " *Godspenning* „ (*arrhes* ou *denier à Dieu*), verstaat men het geld, dat aan den verkooper of verhuurder als waarborg van den verkoop of de huur wordt gegeven ; ook wel het geld, dat een dienstbode, die zich verhuurd heeft, tot zekerheid, vóór den termijn der in diensttreding, ontvangt.

In de middeleeuwen had de godspenning eene heel andere beteekenis. Onze christelijke voorouders hadden de gewoonte een penning (*denier*) te storten ter eere Gods, dezen aanroepende als getuige en waarborg bij het sluiten van een koop. Later werd bij vele Gilden deze gewoonte in werkelijke belasting omgezet en de opbrengst werd tot een liefdadig doel aangewend.

De Fransche zegswijze : “ *Payer en monnaie de singe* „ heeft een echt Parijsch karakter.

Een politiereglement van Frankrijks hoofdstad, uit de 13^e eeuw schreef voor den overtocht van een aap over le Petit-Pont, een tolrecht voor van 4 penningen (4 deniers). Gold het een potsenmaker, die er zijn brood moest mede verdienen, dan passeerde de aap kosteloos, wanneer deze zijn kunstjes uitvoerde voor den tolontvanger. Vandaar de uitdrukking : “ *Payer en monnaie de singe* „ 't is te zeggen, in de plaats van betalen, grimassen en poetsen maken.

De uitdrukking : “ *Geen geld, geen Zwitsers* „ waarmede wij bedoelen, dat zonder geld noch hulp noch koopwaar is te verkrijgen, komt ons over uit het Fransch : “ *Pas d'argent, pas de Suisses* „ en klimt reeds op tot de 16^e eeuw.

De Zwitsers maakten inderdaad van het dragen der wapenen een beroep en traden dan ook in dienst van gelijk welken monarch, zoo deze maar eene voldoende soldij uitbetaalde. Toen nu in 1521, bij de belering van de stad Milaan door keizer Karel V, Frankrijk's koning, Frans I, zijne Zwitsersche huurlingen niet meer betalen kon, keerden dezen, zeggende : “ *Pas d'argent, pas de Suisses* „, terug naar huis.

In Frankrijk werd eerst in 1830 het aanwerven van bezoldigde vreemde soldaten afgeschaft.

René Ladrière.

Christelyk en Stichtbaer Liedeken van het natuerlyk Kaertenspel.

In het IIIe van den “ *Vlaamsche Vertelselschat* „ van V. De Meyere, vinden wij drie vertellingen bij het kaartspel (n^{rs} CCXCVIII—CCC), waarvan de derde : *Van een jongen die zijn Catechismus kende*, den verzamelaar werd medegedeeld door den heer J. V. H., afkomstig van Frembodegem en beambte te Antwerpen, die ze vóór meer dan een twintigtal jaren hoorde vertellen in zijn dorp.

Ze verhaalt van een ongeleerden jongen, die elken

Zondag in de kerk, onder de mis, met de kaarten speelde. Dit verwekte zooveel opspraak, dat op zekeren dag de pastoor hem bij hem ontbood en hem vroeg, wat dit wel mocht beteekenen. Ziehier wat de jongen antwoordde; " Daar is niets van aan, meneer pastoor. Ik bid dan op mijn manier. Luister maar : ik ben ongeleerd en kan dus niet lezen in een kerkboek. Wanneer ik 's Zondags in de mis kom, begin ik den vader-ons, den wees-gegroet en al de gebeden op te zeggen, die ge mij in de catechismusles geleerd hebt. En verder neem ik mijn boek kaarten om al uw wijze lessen te herinneren.

En Jan, want die jongen heette Jan, vertelde waaraan de kaarten hem herinnerden :

— De azen, de éénen, zoo zei hij, herinneren er mij voortdurend aan, dat er maar één God is ; de tweeën die doen mij denken aan hen, die de eerste opleiders van Jezus op de wereld zijn geweest : aan de heilige Maagd Maria en den heiligen Jozef ; bij de drieën peins ik aan de drie goddelijke personen, den Vader, den Zoon en den heiligen Geest : drie personen en slechts één God ; de vieren zijn de vier evangelisten : Markus, Lukas, Matheus en St. Jan ; bij de vijven schieten mij de vijf wijze maagden te binnen, die de olie in de lampen deden en ze lieten branden tot de komst van Jezus ; ook peins ik hier aan de geboden van de heilige Kerk ; de zessen zijn de zes werkelijke dagen van de schepping ; de zevens zijn de zeven doodzonden ; de achten, de acht zaligheden ; de negens doen mij peinzen aan de negen koren der engelen en de tienen aan de tien geboden Gods. De figuren van het kaartspel roepen mij ook wat te binnen : harten heer is de Heer der Heeren en de drie andere heeren zijn de drie koningen van Oriant ; de vrouwen zijn de koningin van Sabath en haar drie gezellinnen ; de boeren (Hier schoot het geheugen van den verteller te kort).

In de twaalf figuren vind ik de twaalf Apostelen en de 52 kaarten doen mij denken aan de Zondagen, waarop de heilige mis wordt gelezen.

En de pastoor, als hij dat alles gehoord had, kon niet kwaad zijn op een jongen, die 't bewijs voorbracht, dat hij met vrucht zijn lessen had gevolgd.

Dit verhaal is niets anders dan een variante van een liedje, dat rond het midden van de vorige eeuw nogal veel gezongen werd in het land van Aalst, n. l. het "*Christelyk en stichtbaer Liedeken van het natuerlyk Kaertenspel* ..

Onze drukker, de h^r Van den Broeck (1), schonk er ons den tekst van, gedrukt op drie kolommen, op een zijde van een los blad van 25 cm. op 31 cm. Ieder kolom bevat vijf strofen. Het wordt gezongen op de wijze : "*Moet ik nog lang op schildwacht staen ?* .. Tusschen den titel en de opgave van de *stemme* (wijze) is een klavernegen afgebeeld. Er is geen naam van drukker opgegeven. De vijftien strofen, van 11 verzen ieder, volgen elkander zonder tusschenruimte op. Alleen de vette beginletter, duidt telkens den aanvang van de nieuwe stroof aan.

Wij geven hier den tekst letterlijk weer :

Schoon natuerlyk Kaertenspel
 Veel Kaertespelers brengt in dolen,
 Doch leert men in de Kaert zoo wel
 Als in de christelyke scholen.
 Dat leert men nog in dit nut werk,
 Voor die 't begrypen kon :
 Eens was een Soldaet in de Kerk
 Met g'heel zyn bataillen,
 In plaats van in een kerkboek te lezen,
 Een Kaertenspel trok hy uit zynen zak,
 G'heel heusch en godvruchtig van wezen.

Zoo dat zynen Sergeant hem zag
 Met een Kaertenspel in zyne handen,
 Zei hem, in 't stil, zonder beslag,
 Foei ! gy doet aen de Godsdienst schande
 Doet dat Kaertenspel straks van kant
 Of verwacht uwe straf
 Den Soldaet, aen zynen Sergeant,
 Geen tael of antwoord,
 Hy bleef ootmoedig zyne kaert bemerken
 Van hoog tot leeg, den Soldaet zweeg
 Den uitleg zynere goede werken.

(1) Hij ontvange hier onzen dank.

Als de Misse g'heel was gedaen,
 Den Sergeant den Soldaet afwachtte,
 Deed hem straks by den Majoor gaan,
 Aen wie hy dede zyne klachten :
 Dat den Soldaet, uit schimp en spot,
 Veel schandael had gedaen,
 In de Misse of dienst van God,
 Met de kaert te verslaen,
 Den Majoor, aen den Soldaet, spytig zeide :
 Dat hy ras eene straf zou ontvaên,
 Zoo hy de oorzaak niet wel uitleide.
 Den Soldaet zeide : Majoor, vergeeft,
 Een braef Soldaet van onze staten,
 Die maer negen oortjens heeft,
 Heeft niet te veel om pataten.
 Om witsel, poeder en pomaed,
 Keersroet en ander vet,
 En een braef trouwen Soldaet
 Is altyd geerne net.
 De negen oortjens daegs niet 't oog oploopen,
 Als eerlyk man, een Soldaet kan,
 Met 't overschot geen kerkboek koopen.
 Hy trok een Kaertenspel uit zyn zak,
 Heeft den Majoor een AES gegeven,
 Aen wie hy ootmoedig sprak :
 Majoor, hoort wat ik heb misdreven,
 Een Aes, zeide hy : my kennis geeft,
 Dat er eenen God is,
 Die alles geschapen heeft,
 Dat geloof ik in gewis.
 Een ware wet een doopsel geloove,
 Het welk ons leid ter zaligheid,
 Geen mensch kan my daerin verdooven.
 Op de twee merk ik zinneryk :
 Dat Jesus-Christus heeft twee naturen,
 D'een Goddelyk, d'ander menschelyk,
 Gelyk men leert in de Schrifture.
 De DRIE brengt myn gedachten tot
 De Heilige Drievuldigheid,
 Drie personen maer eenen God,
 Door het geloof verbreid.

Op de **VIER** denk ik de vier Evangelisten,
 Vier Uitersten van de mensch, geen man
 Kan men die waarheden aftwisten.

De **VYF** doet my gedachten aan
 Op Christus vyf bloedige wonden,
 Die Hy heeft aen het kruis ontvaên,
 Tot afwissching van onze zonden.

De **ZES** geeft my indachtenis
 Dat God Hemel en Aerde
 Met al wat er in is

Schepte op zes dagen klaer.

De **ZEVEN** doet myne geesten verlusten
 En brengt my tot gedacht dat God
 Den zevensten dag wilde rusten.

Ik print op d'**ACHT** in myn gemoed,
 Hoe d'Acht Rechtveerdige Menschen,
 In de Deluge of zondvloed,
 Zyn verlost door Gods macht en wenschen
 Te weten : Noé en zyne Vrouw,
 Hunne drie Zoons en hunne Wyfs,
 Op eene Arke of hoog Vaartgebouw,
 Tot dat een' duive bragt olyfs,
 Op de **NEGEN** vat ik de genezinge
 Dat van de Tien Melaetsche liên
 Maer deed zyne dankzegginge.

Op de **TIENE**, verbeeld ik my
 Dat Moyses eerst de Tien Geboden
 Ontving op den berg Sinai,
 Van den Heer God aller Goden
 Dan stak hy den **KLAVER ZOT** weg,
 En schold hem schurk, verraer,
 En hy deed een klaren uitleg
 Van d'ander drie te gaër :
 Annas, Cayphas en Pilatus waren,
 Die Jesus zoet, wreed en verwoed,
 Hebben gehandeld als barbaren.

Ik denk als ik de **VROUWEN** zien.
 Op de Sabassche Koninginne
 Die Salomon ging hulpe biên,
 Met haer gevolg of gezellinne.

Op de **VIER HEEREN** ik aenmerk,
 En drukke vast in my,
 Het eenig goddelyk werk,
 De Geboorte Christy :
 En de koningen komende uit 't Oosten,
 Om, met ootmoed, 't Kind Jesus zoet,
 Te aenbidden en te vertroosten.

Op de **KLAVERS**, ik merk het Kruis,
 Toen Christus stierf voor onze zonden,
 Op de **PYKENS**, hoe 't Joodsch gespuis,
 Met eene pyke Jesus wonde,
 Op d'**HERTENS** hoe dat Christus
 Zyne Heilige Kerk bemind
 In weêrwil van zyn ziels venyn.
 Ik in de **KOEKENS** vind ;
 Dat de Heilige Kerk de vier wereldstreken;
 Tot haer toeroept en verzoekt :
 Nooit in Gods liefde niets 't ontbreken.

Als ik geheel de **Kaerte** tel,
 Ik vinde twee-en-vyftig blaren
 Dus vind ik, in 't Piquet Kaertenspel
 Twee-en-vyftig weken alle jaren,
 Op de drie honderd zestig-en-
 Zes teekens, op de blaers
 Leer ik naer Gregorius ken
 Al de dagen dees jaer,
 Dus dient de Kaert my voor eene **Schriftuer**,
 En almanak, ja allen dag,
 En kerkeboek als 't mag gebuerep.

Den Major vraegde waerom dat
 Hy den klaveren Zot wegleide.
 En hem zoo spytig bevloekt had ?
 Den Soldaet hem eerbiedig zeide :
 Den klaveren Zot is myn Sergeant,
 Die merk ik voor Judas,
 Hy leverde my in uwe hand,
 Hy myn verrader was,
 Gelyk Judas heeft Onzen Heer verraden,
 Deed hy met my, Major, zegt vry :
 Ben ik plichtig aen kerkmisdaden ?

Neen, zeide den Major : 'k ben voldaan,
Van uw godvruchtige uitleggingen,
Bravo, Soldaet, blyf zoo voortgaen !
Schonk hem eenige drinkpenningen,
En ging eerbiedig weg,
Dus, Christenen, leert uw gehoor
Aen den wyzen uitleg,
En houdt goe daden altyd voort,
Gy, Kaertenspelers leert ook al te saem :
Dit Kaertenspel spreekt regt en wel
Uw leven lang, in God zyn naem.

Bemerkt wel, in dit zedig lied,
Al 't geen dienen Soldaet dan zeide,
Hy was verkeerd'lyk afgespied,
Maer naderhand zyn lof verspreide.
Dus, leert en zingt ten allen kant,
Want 't is van ouds beschreven :
Dit liedjen behelst veel verstand,
Zingt het, gy, die christelyk leven,
Gy zult een stroom van geluk behalen,
Door 't voorbeeld van dienen soldaet,
Uwe doenwys gaet zegeprael.

F. V. E.

Het Hoekje van den Navorscher.

Vraag n° 12 : Heeft of had uw woonplaats of naaste omgeving een eigen speciaal gebak, koek of koekje ?

Zoo ja, onder welken naam is dit gebak dan bekend ?

Is er aan dezen naam eenige eigenaardigheid verbonden in verband met plaatselijke legenden, overleveringen, schimpnamen, enz.

(J. H. Nannings, Nijmegen, Berg en Dalsche dwarsweg, 26).

Volkshumor.

Lijst der reeds aangeteekende en verzamelde Spotgezegden
en -rijmpjes op Oostvlaamsche Gemeenten (1)

78. OPDORP : " *Die van Opdorp worden Vlaming geboren en
Brabander begraven* ..

(Het kerkhof ligt op het grondgebied van Malderen-
Brabant) Cornelissen (Volkshumor, II, blz 141).

79. ORROIR : " *Orroir en Amengijs,*

En zijn van geen en prijs ..

(Ze zijn niet veel waard) De Potter (Amengijs).

80. OUDEGEM (*Agem in de volkstaal*) :

" *Hij is van Agem* ..

(Hij is gierig — woordspeling met *ave* houden)

Uit den volksmond (Zie ook Oudenaarde).

81. OUDENHOVEN (*St Gooriks*) :

" *Sinte Gooriks — krouinest,*

Te Strijpen es 't alderbest,

Zottegem — vergulde stoel,

Breivelde — mespoel,

Leevergem — paddeges,

't Oomberge' liggen ze mee houder en buik in 't ges,

As 't keeremes es ..

(Te Sottegem) Teirlinck (III, 379-380).

82. OUDENAARDE : a) " *Kobie, doe 't hekkie toe, 't verkie
komt* ..

(Met dezen zin worden die van 't Oudenaardsche
geplaagd, omdat zij den toonloozen uitgang *en*
vervangen door *ie*). De Raadt.

b) " *Hij is van Oudenaarde* ..

(Hij is gierig. Woordspeling met *houden*) Schuermans
(Alg. VI. Idioticon, I, 22).

(1) Zie IV jg. blz. 21, 42, 59, 75 ; V jg. blz 10, 74.

83. PETEGEM (Deinze) a) "*Petegem - bachten - Deinze stinkt ..*
Zie Lootenhulle.
b) Te Gent zegt men wel tot iemand, die om zich te verontschuldigen aanvoert: "Ik meen(de) dit of dat!"
"*Meenen ligt bij Kortrijk en Petegem bij Deinze ..*
Uit den volksmond.
84. POEKE: "*Poeke, Loo, Vinkt,*
Meigem stinkt,
Petegem, Bachte(n), Deinze,
G'raad hoeveel prochies, dat er zijn!
— *Zesse!*
— *Neene, zeven in 't leven ..*
(*Bachte* is een parochie, maar *bachten* beteekent ook *achter*, vandaar de missing). De Raadt.
85. POESELE: a) '*t En scheelt maar 'nen Poeselschen duim ..* of
"*t En komt op geen Poeselschen duime ..*
(Het verschil is niet te groot. In 't Meetjesland meest bij het bolspel gebruikt). (Biekorf (III, 250).
86. POLLARE: a) "*Pollare-trot ..*
Zie Meire, ook Lijst der Spotnamen (Oostvl. Zanten III, blz 61).
"*Geen weer gelijk te Pollare ..*
(Te Denderwindeke. Zie Baardegem, Okegem, ook Akkergem en Daknam). De Raadt.
87. PUIVELDE (gehucht van Belsele):
"*Zoo groot als Puivelde en de kapel ..*
(Klein. Puivelde bezit een kapel toegewijd aan den H. Job. Zij wordt bijzonder bezocht na den 10ⁿ Mei, op St. Jobskermis, en is een oud en vermaard bedevaartoord). Joos (Idioticon, blz 268).
88. RONSE: a) "*Brugge is zot,*
Gent is bot,
Kurtrijk hee ne zin,
Rons' hee van den duivel in ..
Biekorf, III, 252.

- b) “ *Die zot zijn hen te Rons' in de grendel van de kerkdeure gebeten !* „
(Antwoord van dengene, tot wien men gezegd heeft : “ *Ge zijt zot* „ of “ *Zwijg zot* „) Teirlinck, (III, 378).
- c) “ *Hij staat op den boek te Ronse* „.
(Hij is zot. Te Ronse doen de bedevaartgangers naar St. Hermes, beschermheilige tegen de krankzinnigheid, hun naam zetten in een daartoe bestemd boek). Is. Teirlinck (Idioticon, I, 189 ; III, 378).
- d) “ *Hij moet op de Ronsekarre* „.
(Hij is gek.) Joos. (Schatten uit de Volkstaal, blz. 122).

89. SCHENDELBEKE : “ *Een, twee, drij, Alle gelijk porei !* „
(Te Idegem, kinderrijmpje, zie Lijst der Spotnamen, Oostvl. Zanten, III, blz. 100) De Raadt.

90. SERSKAMP : a) “ *Scheeskamp es een van de vier uitersten* „
Teirlinck (III, 379).

b) “ *Te Scheeskamp verhongeren de musschen in den tarwenoekst* „ (tarwenoogst).
(De grond is zeer mager en brengt weinig graan op). Teirlinck (III, 379).

c) “ *Te Scheeskamp moeten de musschen op houder kniens zitten om aan de torve (tarwe) te geraken* „.
(De halmen zijn er zoo klein en nietig). Teirlinck (III, 379).

Sedert den oorlog wordt er nochtans gezegd :

d) “ *Rijk Serskamp* „.
(De boomkwekerij, die er sedertdien bloeit, heeft er de inwoners verrijkt). Uit den volksmond.

91. SEVENEKEN : “ *Hij is van Seveneeken* „.
(Wordt gezegd van een bleeke persoon).
De Raadt.

92. SINAAI : a) *Sinaaische schinkel,
Trekt maar op met geheel uwen winkel
Naar markten en wegen,
Deur nat en regen,
Om wat stuiverkens te pakken,
Vlooiën met zakken.
Luizen met hoopen,
Die komde naar Puivelde verkoopen ..*
(Te Puivelde). Joos (blz. 604).
- b) " *Mager en taai lijk de muttens van Snaai ..*
(Antwoord op de vraag : " *Hoe gaat het ? ..* ") Joos
(blz 604).
Er wordt ook geantwoord : " *Mager en taai lijk de
bokken (of worsten) van Snaai ..*
- c) " *Ik ga naar Snaai
Om een zwarte kraai ..*
(Kinderrijmpje) Joos (blz 604).
93. SINAAI (Klein-) : Als een kraai voorbijvliegt roepen de
kinderen :
" *Kraai
Waar gaai (gade) ?
Naar Klein-Snaai
Zulde mij nen koek meebrengen ? ..*
De kraai :
" *Kweik ! Kweik ! Kweik !
Ja ik ..*
Zie Sinaai c). Joos (blz. 347).
94. SINT-NIKLAAS : " *Sint-Niklaas, dat is een stroopnest,
Dat weten de boeren van 't omliggende best ..*
Joos (blz. 637),
95. SLEIDINGE : " *Sleinsch (Sleidingsch) leeren ..*
(Na de Zondagmis, in al de herbergen tusschen
de kerk en zijn woonhuis gelegen, een borrel
gaan drinken. Te Sleidinge, Lovendegem en
omstreken) J. Cornclissen (Volkshumor, II, blz. 45)

96. SOTTEGEM : (*Zoltegem* in de volkstaal).
- a) " *Van Zoltegem komen* ..
(Zot zijn). Algemeen.
 - b) Van een zot zegt men ook :
" *Hij is van Zoltegem* ..
waarop die van Sottegem antwoorden :
" *Dat en es hier gee' Zoltegem, 't es Wijzegem* ..
Teirlinck (III, 388).
 - c) " *Zoltegem'sche thee* ..
(Bleek bier van Sottegem). Is. Teirlinck (III, 388).
 - d) " *Zoltegem - vergulde stoel* ..
Zie Oudenhove (St. Gooriks).
97. STEKENE : a) " *Stekensch bloed*
Is voor alles goed ..
(Uit den volksmond te Kemzeke. De Stekenaars zijn tot alles in staat).
- b) " *Stekensche bluf* ..
(Te St. Gilles-Waas) Verbraeken.
 - c) " *Stekensche luxe* ..
(Volksnaam voor nikkelstukken). Joos (blz. 624).
 - d) " *De Stekenaars, dat zijn ratten,*
Wil het wel bevallen :
Daar zijn grijze en daar zijn bla (blauwe)
De eene hebben grooten honger en de andere groote ki.
Maar die met hun blauw vel (kou)
Zijn weinig van tel ;
Wij zijn liever van de grijze,
Die zijn veel wijzer ..
(Te Stekene zijn twee politieke partijen, de blauwe en de grijze ratten). Joos (blz. 624).

Wordt voortgezet.

Lodewijk De Vriese-hulde.

Op Zondag, 12 October, werd in intiemen kring ons medelid, de bekende folklorist en volksschrijver L. De Vriese, gevierd bij gelegenheid van zijn benoeming tot ridder in de Kroonorde en van zijn twee en tachtigsten verjaardag.

Prof. De Keyser, na gewezen te hebben op de groote waarde van het folkloristisch werk van gevierde, overhandigde den deken der Oostvl. Folkloristen een diminutief van het ridderkruis in de Kroonorde, een bloemengarve en een diploma, geteekend door Cl. Trefois en voorzien van het volgend opschrift :

Aan Lodewijk De Vriese, den Gentschen folkloristischen schrijver, brengt de Bond van Oostvlaamsche Folkloristen een welgemeende hulde bij gelegenheid van zijn benoeming tot ridder in de Kroonorde en van zijn 82ⁿ verjaardag.

De h^r schepen Siffer sprak namens het Stadsbestuur en overhandigde den h^r De Vriese als verdienstelijk burger van Gent een gedenkpenning, Mevrouw Menu, namens de Vereeniging voor Dierenbescherming, Mejuffer Hendrickx, namens de Vereeniging der werkende Blinden, de h^r Osw. De Schamphelare, namens het Willemsfonds, de h^r G. D'Hondt, namens de vrienden en de h^r Verschueren, namens de pers, brachten ook hulde aan L. De Vriese.

De h^r Andelhof las een gelegenheidssonnet voor.

Wij wenschen hier nogmaals ons kranig medelid geluk en nog veel jaren stil en rustig leven.

Inhoudstafel.

Ve Jaargang (1930)

Officieel gedeelte :	blz
Algemeene vergadering (13-10-29)	1
De Tentoonstelling van Godsdienstige Kunst, Oudheden en Folklore te Lede.	15
De Loting (vraag)	65
Plechtige Opening der Folklore-tentoonstelling in het Feestpaleis te Gent.	81
Algemeene Vergadering van 19 ^u October 1930.	89
Opstellen van algemeen aard :	
Volksgeneeskunst en Suggestie (J. Frère).	7
Het Stroodekkersbedrijf (Voornamelijk in Oost-Vlaan- deren) (Cl. Trefois),	17
Numismatiek en Folklore (R. Ladrière).	92
Zanten :	
a) Volksliederen en -rijmpjes :	
Gentsche Lotelingenliederen (Em. Andelhof)	66
Holderdebolder (A. H. Van Dyck)	68
Nog een Oostvlaamsch Meilied (Cl. Trefois)	73
Christelyk en Stichtbaer Liedeken van het Natuerlyk Kaertenspel (F. Van Es).	98
b) Zeden en Gebruiken :	
Oostvlaamsche gebakken a) De " Schietspoelen " van Nederbrakel (F. Van Es).	9
c) Volkshumor :	
Lijst der reeds aangeteekende en verzamelde Spot- gezegden en -rijmpjes op Oostvlaamsche Gemeenten (F. Van Es).	10, 74, 105
d) Het Hoekje van den Navorscher	74, 104
e) Boekbesprekingen :	
Nomina Geographica Flandrica. Inleiding tot de studie van de Vlaamsche Plaatsnamen.	14
G. Celis. Door Fransche Gouwen.	14
Handelingen van de Commissie voor Toponymie en Dialectologie III ^e deel (1929)	15
Cornelissen (J.) Nederlandsche Volkshumor op Stad en Dorp, Land en Volk, III ^e deel.	79

Van Dijck (A. H.). De Kruidwisch.	80
f) Personalia :	
In Memoriam F. H. De Wolf.	16
Lodewijk De Vriese-hulde	110

Lijst der Illustraties.

De Vlaamsche Stroodekker trekt er op uit.	n ^o 2-3
Stroodekkerssalaam.	blz. 36
Schema-doorsnede van een " gang „ vóór en na het " knopen „ van de wijm.	42
Type van " gedreven „ dak.	43
Type van " gebundeld „ dak.	45
Type van " gevouwen „ vorst.	47
Type van " ingestringde „ vorst.	48
Type van zoden-vorst.	49
Type van " staande „ vorst.	50
Type van " gewrongen „ vorst.	51
Type van " gebonden „ vorst.	52
Type van " gesteken „ vorst.	53
Type van stroospil met kruisje en " hart „ van uilengat, van " knuppel „ van molen.	59
Oude munt van de stad Karthago.	92
Spotpenning, Napoleon III hoonend.	93
Plaket van 1791.	94
Gouden salut (Hendrik VI).	95

De Bond gaf ook een geïllustreerd *Feestnummer (Lustrum)* uit met afzonderlijke paginatie (1-12) en versierd met 12 gezichten van de tentoonstellingen van 1927, 1928, 1929, 1930. Dit n^o bevat : 1) Overzicht der werkzaamheden van den Bond gedurende het eerste bestuur van zijn bestaan. 2) Overzicht der Folkloretentoonstelling in het Feestpaleis (Park) te Gent.

Afgestorven Leden 1930.

Mevrouw W^e Mahy, geboren Marie Hoste, Wondelgem.
H.H. Lodewijk Opdebeek, letterkundige en uitgever,
Antwerpen.

Edward De Vynck, suikerbakker, Gent.